

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

תולדות

צחוקים

רק שהיה על המשכילים להראות את סופה של ההצגה, הגאון מוילנא והשאגת אריה אכן נותרו כיחידים הראויים לצאת למלחמה, הם גם באמת יצאו אליה שעונים על מקלות ועם גמרא ביד וניצחו...!!

הרי לנו עד כמה יכולה ליצנות לגרום לזלזול בתלמידי חכמים...

חז"ל אומרים כל המתלוצץ ייסורים באים עליו, מזונותיו מתמעטים, נופל בגיהנום, גורם כליה לעולם ותחילתו ייסורין וסופו כליה..

מסופר על הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל שישב פעם באירוסין של בנו. המחנות היה במצב של בדיחות הדעת, הוא שמח מאוד על כך שזכה להשתדך עם ר' עקיבא איגר. הוא פנה אל הגרע"א ואמר לו בבדיחות 'הכל בסדר חוץ מהמחות'. ר' עקיבא איגר נבהל ושאל אותו 'מה לא טוב בך?' המחנות ראה שהוא מתייחס לדבריו ברצינות, ואמר לו 'אמרת זאת בצחוק' משמע זאת הגרע"א אמר 'הרי כתוב "ובמושב לצים לא ישב" מיד קם ממקומו וביטל את השידוך.

אז נכון שהיום על דבר כזה לא מבטלים שידוך, אך האם היום אנשים לא מאבדים כל פרופורציה? יורדים האחד על השני והכל מתוך הומור ובדיחות הדעת? ומה בסך הכל הוא עשה? הוא רק צחק אתו ולא התכוון לפגוע. אולם את התוצאות החמורות לא ניתן להשיב. וכמה אנשים וילדים שנפגעו מליצנות אחת ואיבדו את עצמם לדעת, ה' ישמור ויציל. והמבזה שואל ותמה 'מה בסך הכל אמרתי? התכוונתי לצחוק אתו...' אך כבר אי אפשר להחזיר את הגלגל אחורה, וכל חייהם מלאים בנקיפות מצפון 'הייתי יכול לדבר פחות ולהרוויח יותר.. ולצערו הרב הדרדרו הדורות ואפילו את המצפון איבדו האנשים, ולא מרגישים כלל אשמה. ובידם טענה ניצחת מי שרוצה למות לא צריך סיבה בשביל למות, שה' ישמור...

על כך האדם החכם לא יהיה ציני או יתבדח ויצחק על חשבון זולתו, כל שכן כאשר הוא נמצא בפני אנשים, כי את הנעשה לא ניתן להשיב...

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק" [כ"ה, י"ט]

כתב רש"י לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, צר הקב"ה קלסתר פנים של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק.

שואל ה'כתב סופר' וכי זה ליצנות? הרי זה ממש רשעות לבוא ולהוציא שם רע על שרה אימנו הצדקת שהתעברה מאבימלך?

ומסביר שבאמת אותם ליצנים לא אמרו ששרה התעברה מאבימלך, אלא אמרו זאת מתוך ליצנות. כאשר נלקחה שרה לבית אבימלך, לא יכלו ללדת כל ביתו של אבימלך על ידי תפילתה של שרה אימנו. לאחר שהוחזרה שרה, התפלל אברהם אבינו על אבימלך שיתרפא, ואמרו ליצני הדור בהומור שהנה תפילתו התקבלה והתעברה שרה מאבימלך אך אמרו זאת בתור ליצנות והעם לקח את דבריהם ברצינות ובאמיתות ואמרו שכן היה. **ומכאן הלכה לכל אדם עד כמה צריך הוא להיזהר בדבריו, אפילו שהוא רוצה לומר זאת בהומור אך האמת היא שזה ליצנות. וכמה צרות רבות ורעות נוצרו מאותם דברי ליצנות, ולא ניתן להחזיר את הגלגל אחורה.**

מסופר שמשכילי בריסק העלו פעם הצגה לעגנית בנושא מלחמה על פי התורה, מאות שחקנים שהוצגו כחיילים עלו על הבמה. כשהודיעו 'מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו', עזבו חלק מהחיילים את הבמה. אחרי ההכרזות 'מי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו' ו'מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישוב לביתו' עזבו עוד חיילים. כשהגיעה ההכרזה האחרונה 'מי האיש הירא ורך הלבב, ילך וישוב לביתו' קמו כל החיילים שנתרו ועזבו. על הבמה נותרו רק שני שחקנים שהתחזו ליהודים זקנים שעונים על מקלותיהם ותלמודם בידם, וגילמו בדמותם את 'הגאון מוילנא' ו'השאגת אריה'. החרדים של בריסק נפגעו קשות מההצגה העוקצנית, וסיפרו את הדברים לגאון רבי חיים מבריסק. אלא שהרב מבריסק אמר שאכן כך בדיוק צריכה להראות יציאת יהודים למלחמה,

הנה פה ואחריהם!!!

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פניני "אור החיים" הקדוש

לדבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי" [כ"ה, כ"ב]

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מה הסבר הלשון של "ויתרצו"? **כמו כן** מדוע אמרה רבקה "למה זה אנכי" וכי תמאס רבקה בהריון בגלל צער של הריונה?

ומדוע נחה דעתה של רבקה לאחר שהודיעו לה ששני לאומים בבטנה?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - "ויתרצו" שהיו העוברים נדחקים מאוד עד כדי כך שהרגישה שהריונה לא יוכל להתקיים, לכן אמרה אם כן למה הקב"ה יעשה כזה נס, וכי היא הרתה לריק חס ושלוש? **וזו כוונת הפסוק** "למה זה אנכי". מיד הלכה לדרוש את ה' יתברך ולבקש רחמים על קיום הריונה.

אך באמת לא מעולם לא הקפידה רבקה הצדקת על צער ההריון, כי הצדיקים יסבלו גדול בעולם הזה לתכלית טוב הנצחית.

ומכאן אנו למדים כאשר בא על האדם צער, הרי שיוכל לקבל זאת באהבה כי הצדיקים מוכנים לסבול צער העולם הזה בשביל להגיע אל התכלית הנצחית.

יהי רצון שזכותם של ה"אור החיים" הקדוש ובעל ה"זרע שמשון" תעמוד לחיים ברוך בן שרה מעשה לברכה והצלחה בכל העניינים, ולבריאות איתנה.

לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני
"אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלקים כפרו ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם... כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם" [מ"ט, ח' - י"ג]

ממשיך בעל ה"זרע שמשון" ומסביר - כיוון שלא רצה שבנא לתמוך בתחילה בתורה של הלל אחיו, אז לא יפדה מדינה של גיהנום. **ממשיך הפסוק ואומר** שאף שבנא "לא יתן לאלקים כפרו" הוא הממון שרצה לתת להלל.

מסיים הפסוק "ויקר פדיון נפשם" שמי שמחשיב את ממונו ונכסיו - "ויקר" הוא הממון, ולא רוצה לחלוק מתחילה לפדיון נפשו, אז "חדל לעולם" שלא יעשה זאת גם בהמשך, "כי יראה חכמים ימותו" מי שרוצה לראות ראשונה האם אחיו יצא תלמיד חכם גדול כמו שעשה שבנא, פעמים שאותו אח מניח את הלימוד בגלל עניותו ואז "ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם".

הרי לנו עד כמה צריך האדם לתמוך באלה אשר יושבים ולומדים, מבלי לבדוק בציציות שלהם עד כמה הם כשרוניים ומה יכולותיהם, כי אז ח"ו אפשר לאבד הרבה תלמידי חכמים שיכולים להיות גדולי עולם.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

שלא לנהוג בזיון באוכל והשתמשות באוכל

א. אסור לנהוג בזיון ברבר מאכל, וכ"ש אסור לכלות המאכל 'סתם'. אסור אפילו לעשות איזו פעולה, שמחמתה יתכן ויפסד המאכל, כגון כשיש להם מונח על השולחן, אסור להעביר מעליו קערת מרק או חמין, כיון שאם ישפך על הלהם ימאס ויפסד. (כ"ז בשו"ע קע"א סעיף א'). כ"ש שאסור לזרוק לאשפה מזון הראוי לאכילה. אבל שאריות אוכל שברור שלא יאכלו בבית, אע"פ שראויות לאכילה, מותר לזרוק לאשפה. (ואי"צ להשאירם בביתו עד שיתקלקלו, לכן להם שעבר עליו כמה ימים, אע"פ שראוי למאכל, אם ברור שאף אחד לא יאכל ממנו, מותר לזרוק לאשפה. אך יקפיד לעטוף אותו בשקית לפני זריקתו, שבלא"ה קשה לעניות, שו"ע קפ' סעיף ד' ובמשנ"ב סק"י. אי"צ לעטוף בשתי שקיות, שהרי גם אם ישיב תוך עשר שקיות, דוחסן האשפה יגבר עליהם. וכשנתן שקית אחת נמצא שאין נהוג בזיון בפת. לא טוב עושה מי שתולה את שאריות הלהם על דית פח האשפה, שבפעמים רבות יבוא ההתול ויבקע השקית ונמצא הלהם בבזיון, ובלא"ה אמר' בפסחים קיא: התולה את הפת קשה לעניות. ומש"כ באול"צ ח"ב פ"ב תשובה יח' שלמלמד בת"ת מותר לתלות פרוסת הילדים, שרק בתולה פתו נאמר דין זה ולא התולה פת של אדם אחר, בבא"ה ש"ש פנחס סי"ב נראה קצת לאסור גם ככה"ג, שכתב שאף את העירוב הצירות שנותנים בכיהכנ"ס יש להקפיד שלא לתלות אלא יתקן לו מקום קבוע בקיר, וקשה לדחות שחלק יש לנותן העירוב בפת, שאפשר ע"י מי שאינו מבחכנ"ס, ופירוקה לסכנתא לא אמרינן).

ב. מותר להשתמש באוכל שלא למטרת אכילה אם זו הדרך הרגילה וצורך האדם, לכן מותר למרוח שמן זית על הדיד כדי למנוע יובש וסידוק היד. מותר לזלף מעט שמן תוך ציר הדלת, כדי שלא תחרוק ותרעיש. מותר לתת גבינה צהובה או נקניק, תוך מלכודת עכברים. אבל אם אינו צורך האדם, או שאין רגילות ברבר, אסור להשתמש עבורו באוכל. לכן יש למנוע מהנהגים במסיבות יומולדת, לתת תוך צלחת ערימת קצפת כדוגמת עוגה, ובכא התי

היומולדת מדביקים לו הקצפת על פניו. שאין כאן שום צורך האדם, וגם קשה לומר שרגילות להשתמש בקצפת למטרה זו. (משנ"ב קע"א סק"ד שצריך את שני הטעמים יחד, רגילות וצורך האדם). הרוצה לאפר סיגריה תוך כוס שנותן שם משקה, יקפיד לתת שם מים או שאריות משקה שלא מתכננים לשתות אותם, אבל אסור למוזג מעט יין או קולה תוך כוס ולאפר עליה. (במים חשוב לחלוטין 'דרך' להשתמש בכה"ג, וכמו שמותר לרחוץ במים אפילו את האוטו או את הריצפה, גם שימוש זה מותר. שאר משקין בודאי אין דרך לעשות מהם מאפרה, אך אם ממילא הולכים לאשפה, בודאי שימוש בגופם טוב יותר מזריקה לאשפה. ומה"ט אם יש בבית קצפת על סף קילקול, שאיש לא יאכל ממנה, מותר לעשות ממנה עוגה עבור חתן יומולדת ולהדביקה בפניו). מותר לעשות עיצוב מופרי, (כגון מי שלוקח אבטיה, ויוצר ממנו סלסלה, שמניח בתוכה חתיכות אבטיה) כיון שהוא צורך האדם וכן דרך העולם. ג. להם, כיון שהשובה משאר מאכלים, אסור לזרוק אפילו אם אינו נמאס. כגון אם רוצה בסעודה להעביר להם למי שעדיין לא קיבל, אסור לזרוק לו. (כ"י הוב"ד במשנ"ב קע"א סק"ט. לכן אסור לזרוק על חתן או בשמחת תורה, וזופה מצופה אפילו שהוא עטוף ולא ימאס, שיעורי הגר"ש ברכות נ: אבל באמרי נועם להגר"א בברכות שם כתב שאין לפת כיסנין חשיבות פת לענין זה, והגר"ש יישב דבריו בענין אחר עי"ש). כאשר בעה"ב מחלק פרוסות חלה לבני הסעודה, יקפיד שלא לתת לכל סועד בידו את פרוסת החלה, אלא יקפיד להניח לפניו (שו"ע סק"י סעיף יח'). ודוקא בפרוסת 'המוציא' יש קפידא, אבל את שאר הפרוסות בהמשך הסעודה, אפשר למסור ביד (קובץ מבית לוי ח"ג עמ' מח). אוכל אחר שאינו להם, מותר לזרוק מאדם לחבירו אם אינו נפסד. לכן מותר לזרוק על חתן סוכריות, או אם מי שהוא מבקש פזות נקטר, תפוח או את שקית הפיצוחים. אבל אסור לזרוק על חתן סוכריות שאינם עטופות, כיון שימאסו בהגיעם לארץ, אסור לזרוק לחבירו תמר לה, כיון שיתכוין וימקד בוריקתו. (כ"ז בשו"ע קע"א סעיף א' ובמשנ"ב ס"ק יא').

תמיד רצית ללמוד בקלות ובהבנה מלאה את דברי ה"אור החיים" הקודש?

תמיד רצית שיהיה לך חלק וזכות בתורתו ובסגולותיו של ה"אור החיים" הקדוש?

רוצה לעשות משהו משמעותי ומיוחד לע"נ יקירך?

רוצה לקבל ישועות מעל הטבע?

עכשיו זו ההזדמנות!!

בס"ד בקרוב מאוד עומד לצאת לאור הספר:

'מתיקות ועריבות התורה' על פניני ה"אור החיים" הקדוש

מחולק ללימוד יומי על סדר פרשיות השבוע ומועדים

הרוצים ליטול זכות וחלק בהדפסת ספר זה יפנו בהקדם למס' 0527151420